

Opgang, 29 december

Teksten

1 – Arianna Savall i Figueras (1972): “Anima nostra, gradual for the Holy Innocents” (Arianna Savall)

Een graduale is onderdeel van het ‘proprium’, de reeks wisselende gezangen in een mis. Het woord is afgeleid van het Latijnse woord ‘gradus’, trede. Een graduale wordt daarom ook wel ‘trapgebed’ genoemd, geboden na het lezen van het Epistel.

De tekst van deze “Graduale voor de Onschuldige Kinderen” is gebaseerd op psalm 124:7.

Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo
venantium;
laqueus contritus est,
et nos liberati sumus.

Onze ziel is als een vogel ontsnapt
aan de strik van stropers;
de strik is verbroken, en wij, wij zijn ontsnapt!

2 – Anoniem: “The Coventry carol” (a 3) (The Sixteen, o.l.v. Harry Christophers)

De “Coventry carol”, uit het begin van de 16^e eeuw, komt uit een traditioneel mysteriespel uit Coventry in midden-Engeland: “The pageant of the shearmen and tailors (Het spektakel van de schapenscheerders en kleermakers)”, naar Mattheüs 2; de carol daaruit gaat over de kindermoord, en heeft de vorm van een wiegelied van de moeders voor hun gedoemde kinderen. Hoewel het lied in mineur staat, eindigt elk couplet in majeur met een zogenaamde Picardische terts, wat hoop en verwachting uitstraalt.

De tekst is hier in modern Engels weergegeven.

Refrein

Lully, lullah, thou little tiny child,
bye bye, lully, lullay.
Thou little tiny child,
bye bye, lully, lullay.

Lully, lulla, Jij klein kindje,
bye, bye, lully, lullay.
Jij klein kindje,
bye, bye, lully, lullay.

O sisters too, how may we do
for to preserve this day?
This poor youngling for whom we sing,
"bye bye, lully, lullay"?

O zusters hoe kunnen we
deze dag bewaren?
Dit arme kind waar wij voor zingen
"bye, bye, lully lullay"?

Refrein

Herod the king, in his raging,
chargèd he hath this day
his men of might in his own sight
all young children to slay.

Herodes de koning in zijn woede,
heeft vandaag bevolen
zijn machtige mannen, onder zijn ogen,
alle jonge kinderen te doden.

Refrein

That woe is me, poor child, for thee
and ever mourn and may,
for thy parting neither say nor sing,
"bye bye, lully, lullay".

Dat leed is mij, arm kind voor U
en iedere morgen en dag voor Uw heengaan niet te
spreken of te zingen,
"bye, bye, lully, lullay".

Refrein

Vervolg op pagina 2

3 – Tomás Louis de Victoria (c.1548-1611): “Salvete flores Martyrum” (Benedictines of Mary, Queen of Apostles)

Salvete flores Martyrum
quo lucis ipso in limine
Christi in secutur sustulit
ceu turbo nascentes rosas.

Gegroet, Martlaarsbloemen
op de drempel van het levenslicht,
die, zoals Christus, als verse rozen, woest door
stormwind werden afgesneden.

Vos prima Christi victima
grex immolatorum tener
aram ante ipsam simplices
palma et coronatis luditis.

Jij, het eerste slachtoffer van Christus
van de kudde van geofferden,
speelt, staande voor het altaar,
met eenvoudige palmen en kronen.

Gloria tibi, Domine,
qui natus es de Virgine
cum Patre et almo Spiritu,
in sempiterna saecula.

Aan U, Heer, de glorie,
die geboren werd uit de Maagd
met de Vader en de Heilige Geest,
voor eeuwig en altijd.

4 – Philip W.J. Stopford (1977): “The Coventry carol” (a 4) (Voces8)

Voor de tekst en vertaling: zie hierboven.

5 – Joannes Berckelaers (17e eeuw): “Laet nu alle droefheid vlugten” (Ralph Rousseau, viola da gamba)

Van Joannes Berckelaers is nauwelijks iets bekend, behalve dat hij een blinde organist uit Antwerpen was. In die periode werden in Antwerpen bundels met ‘Cantiones natalitiae’ van Vlaamse componisten uitgegeven, meerstemmige kersliederen op Nederlandse of Latijnse tekst, waaronder een flink aantal van Berckelaers. Hoewel deze uitvoering instrumentaal is, hieronder toch voor de volledigheid de tekst van het lied.

1. Laat nu alle droefheid vluchten
van het menselijk geslacht:
Vrede, blijdschap, zielsgenuchten
heeft het Kindtjen meêgebracht.

Refrein
Weest dan vrolijk van gemoed,
Adams kindren algelijk!
Want het liefste Kindtjen zoet
opent u zijn Hemelrijk.

2. Weet, dat Hij u van zijn Troone
erfgenamen maken zal,
Daarom koos Hij hier ter wone
zich een armen beestenstal.

Refrein
3. Om voor onze schuld te boeten,
om te lijden onze pijn,
ligt hij machtloos voor uw voeten,
wil hij zoo verworpen zijn.

Refrein
4. Daarom kwam Hij nederdalen
bij de beesten in een stal,
om te komen zegepralen
na der vaadren droeven val.
Refrein

6 – Ola Gjeilo (1978): “The Coventry carol” (a 4) (CORO Vocal Artists, o.l.v. Ola Gjeilo)

Voor de tekst en vertaling: zie hierboven.

Vervolg op pagina 3

7 – Johann Sebastian Bach (1685-1750): “Gottlob! nun geht das Jahr zu Ende” BWV 28, delen 1 en 2 (Amsterdam Baroque Orchestra & Choir, o.l.v. Ton Koopman)

Geen verzuchting dat dit jaar, God zij dank, voorbij is; maar integendeel alle reden om God te danken voor dit bijna voorbijge jaar.

De vertaling is van Ria van Hengel.

Aria (sopraan)

Gottlob! nun geht das Jahr zu Ende,
das neue rücket schon heran.
Gedenke, meine Seele, dran,
wieviel dir deines Gottes Hände
im alten Jahre Guts getan!
Stimm ihm ein frohes Danklied an!
So wird er ferner dein gedenken
und mehr zum neuen Jahre schenken.

Godlof! Nu loopt het jaar ten einde,
het nieuwe jaar is al in aantocht.
Gedenk, mijn ziel,
hoeveel goeds Gods handen je
in het oude jaar hebben gedaan!
Hef een vrolijk danklied voor hem aan!
Dan zal hij je blijven gedenken
en je in het nieuwe jaar nog meer schenken.

Koor

Nun lob, mein Seel, den Herren,
was in mir ist, den Namen sein!
Sein Wohltat tut er mehr,
vergiß es nicht, o Herze mein!
Hat dir dein Sünd vergeben
und heilt dein Schwachheit groß,

Loof nu, mijn ziel, de Heer,
en wat in mij is zijn heilige naam!
Hij vermeerdert zijn weldaden,
vergeet dat niet, o mijn hart!
Hij heeft je je zonden vergeven
en geneest je grote zwakheid,

errett' dein armes Leben,
nimmt dich in seinen Schoß,
mit reichem Trost beschüttet,
verjüngt, dem Adler gleich.
Der Kön'g schafft Recht, behütet,
die leiden in seinem Reich.

hij redt je arme leven,
neemt je in zijn schoot,
overladen met rijke troost,
verjongd als de adelaar.
De koning zorgt voor gerechtigheid, behoedt hen die
lijden in zijn rijk.